

MAGYAR HADISZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE.

I.

MAGYAR LOVASSÁG REGULAMENTUMA. 1722.

ARMINCZ lépés, egy Compagnia Taborheljnek eleendő szélességhe, mélség hire számláltatik, egy köz satorhoz három lépés, és ahoz még két lépés fourage heljnek: az zászlótarto, ugy strásamester sator heljre hat, hat lépés, Hadnagy és Kapitány satorok numerusa, az Regimentül egyéranzo képpen kijedzett mélséghek szerint az Companiakk keért amint ezen distantia engedi, anni (annyi) Terrenum assignaltatik nekik, ugy mindazonáltal, hogy az Hadnagyok satorai mingyart az Compagnia vigiben az szarnya rangjara néző szorban olldalt egy directa, lineában, hasomlóképpen az Kapitányok sátora is valamivel hátrabb, de az Compagniak utsajban nézvin az ajtójok, in meditullio in uno filo veretessenek az éghis Regimentnél, és így ha Escadronéroznak az Compagniak, tehát edgyik Hadnagy az edgyik sorának vigihez közel, az másik másikához telepedik, az két Kapitány pedigh in meditullio egymáshoz közel amint az Escadron utsája distantíája indigitallja maghatulis, csak hogy ezen sátor allások distantíája egyik Escadronnál ugy observáltatik, mint az másikánál az eghis Regimentnél.

Taborban az Zászló az Compagnia frontjának közepire üttetik, mellynek strásája három emberbül álló ezek az karabinnyait az Zászló koplához csinálendo ágásokra tamosták (támaszták) az fiók strása pedigh mezitelen kardal strásállya: Az hajdani üdőkben karabinyokkal szoktak strásállyani.

Az Corneth, es még az Leib Corneth is tartozik az Zászlója mellyet campirozni non obstante, ha néha Compagnia Comendansa

talalna is lenni, de ha Hadnagy Titulussa vagyon, akkor épít, és schilssol az Hadnagyok lineájában.

Melly Hadnagy Comendansa az Compagnianak az magha sátorát nem oldalt, ha nem az Compagnia utsájának az közepén ípti föll. mind azon által az Regimentnél lívó paitassaival egyéransso lineában.

Az Marqvetus telepedik megh s építsen egy irant az Compagniaival az strásamester és Hadnagy sátorai köszt, ha sqvadronehoz a Compagnia; ha pedigh maghanyossan áll tehát az Furir és Hadnagy köszt, mivel akkor az strásamester a Compagnia tulsó sorjának vígiben áll, és idősb Kaprál pedigh előb az Zászlótartó ellenében, s a második és harmadik Kaprállok ellenben az kapráltságbelieknél helyesztetnek, vagy ha parancsoltatik az kis stábnak hátomögöt.

Taborban valo bé szállás után ell mehetnek az Emberek egy finta lövisnüre lát s vizet tekinteni, mellynél főzhessenek, de fűvelteni, itatni vagy fouragerozni nem szabad kimennyi, valamedig altallaban az Regimentnél meg nem parancsoltatik.

Senkinek sincs hatalmában mezzőben szálván az Regiment, mi mezzei jelekett fujáttasson, hanem ha az Oberster satoránál kezdődigh, vagy pedigh ha töb Regiment s talan eghis Tabor együtt vagyon az Comenderozo Generalissal, következendő képpen egy, vagy másik szárnyarul jön, ugy minyajan fujattattyák aszt ami keszdődöt.

Midőn az Compagnia maghanossan all stationálva, akkor az Kapitány, vagy Compagnia Comendansa magha fujattat annak szükséghe s illendőséghe szerint:

Akar Quartélyban, akar Contonérozásban, vagy afféle bizonyos ideig tartó statioban, ha föll osztatik az Regiment Compagniak szerint egyenkint, vagy kettő, három s több együtt az Leib Compagnianak regi privilegiumához képest kedve szerint választ maganak helyt, az többi Compagniak pedig csesulát vonnak, vagy jadzanak.

Quo passu maghanyossan Qvartelyosván vagy Cantonérozván az Compagnia, zászlója az Kapitány szállásán vagyon strásájával együtt, nem külömben az stabilis Compagniabeli zászlók azon Hadnagyoknál, mivel ők az Comendansok azoknal.

Hogy ha mindazonáltal az Kapitány az Regimentnél jelen nem volna, vagy Arestomban, vagy olly hálálos beteg volna, hogy nem Komenderozhatna és az Compagnia reportumát nem acceptálhatná, vagy acceptálni nem akarná, akkor az Hadnagy, vagy utanna való Subalternus az Zászlót magához veszi.

Valahanszor az Zászló egyik Quartéljbul az masikaban vitetik, egy Kaprály s három vagy négy ember által szokott ugyan készér-

tetni, de nem labagva (lobogva), ha nem az maga tokjában jó bé csinálva s fegyver sem vonattatik a végre.

Midőn az Kapitán vagy Compagnia Comendansa csak az Regiment Districtussában divertál, szállásán marad az zászló, mindazonáltal minden történhetőségheg præcutiojára azon szobában, melyben az zászió tartatik egy all Tiszt hagyattatik.

A hol az Tüztül tartatik job, hogy az Zászló strásájval együtt az kapu közben helhesztessik, mivel az utsara nem illik allítani, s nem is szokás, ki vévin ha az eghész Compagnia együtt cantonéroz s akkor is a Tokjában jó becsinálva conserváltassék.

Ha Taborban vagy Quartélyban betegség, vagy fellyes (feles) szolgálat miatt az Kaprálok nem győznik, az szolgálatokat, szabadságában áll az Kapitánynak ad tempus egy vicze Kaprált állítani (de megjele-nese az Obersternek) mindazonáltal az Compagnian kívül az olyan vicse Kaprál csak köz Embernek passiroltatik, kiertis vigyázni köll, főképpen melérozott comandokra ugy mint allt Tiszt soha se deta-chiroztassik.

Egy Kapitányak sines hatalmában, hogy maga absentiajában pajtássára, vagy más Tisztre bizhassa Compagniajok inspectioját, ha nem az afféle substitutiót egyedül csak az Oberster concurráló miltó okai-bul cselekedheti, valamint hogy ha valamely Oberster az maga Regimentjétül ell távozik Oberslaidinontya elejben senkit sem rendelhet, ha nem vagy ezen Oberstlaidinonta marad Comendansa az Regimentnek, vagy pedigh Főlséges Urunk Specialis parancsolatjabul az Belli-cumtul más idegen rendeltetik pro comandante, mert ugyanis az compagniak mind oszvóséggel termiset szerint egyedül az magok Regimentitül fügnek, de nem e converso egyik compagnia az masikatul s onnend egy Kapitány az másika Compagniajánál semmit sem disponálhat, kivívin az Oberstvochtmaister szolgálatot tiszten és az Escadronbéli Kapitányok intra Compagnias egy s más Corelatiokban communicative vannak.

Mindazonáltal oszvóséggel az Regimentnél azt hoszá magaval az tellyes kötelesség, hogy egyik compagnianak allacsonak renden valói, az másik compagnianak fölleb valóit minden illendő respectusal prosequállák, mert noha amazok ezektül directe nem fügnek, ugy csak subordinatiojok alatt vannak, valahol pedigh subordinatio vagyon odavaló az respectus is. E.G. (Exempli Gratia) az Regiment Qvartélyozna, és semmi Grālis ala nem volna assignálva, abbul nem következik, hogy egy Kaprál és egy Grālis egyéranzó legyen, vagy hogy az Grālisnak rangja és respectusa az Oberster s kapitány dispositiojában álljon.

Minden Compagniak rangja az maga Kapitanyanak ideitül szamlaltatik: az stabalis compagniak az magok stabbéli Tisztei szerint, ezek után pedigh az többi Compagniak az magok Kapitanyai szolgaltatbéli üdösségekhez képpest, az nevezeteket mi illeti distingvallják magokat az stabalis Compagniak ugy mint Leib, Oberster, Oberstlaidinant, Oberstvachtmajster, az többi consequenti az Kapitanyok saját nevei szerint.

Az, midőn az Kapitány megh hal, vagy szolgalttyabúl kilépik, s ell búcsúzik, méghis az volt Compagniaja megh tarta mind rangját, mint nevit, valamedig másnak nem conferáltatik.

És így akar csak egy, vagy ennihan (egynéhány) Compagnia, s akar, mind az tizenharom in concreto következő képpen az eghis Regiment qualitereunque együt légyen in præmissis eligazodhatik annectálván, hogy Taborban az Kapitánok sátorain tul szállítatik az Oberster az Regimentnek közepére, job kézre az utolsó két Compagnianak közepé irántjában az Oberstlaidinant s balra hasomlóképpen az Oberstvachmaister, mind az három pedigh egyéransso. lineában cum observatione: ha az Armadanak bal szárnyara esik az Rgnt, tehát az Oberslaidinont sátora is bal kézrül esik [mivel onnénd kezdődik az binyomakodás, következő képpen az Dobok és Leib Compagnia, az Rgntnek baljába esik és ugyis macséroz az bal szárnya az Armadiának, ha az jobbik előre mégyen et e contra] az Oberstvachtmaister helye pedigh jobbra; ezeknek hatomegget (háta mögött) in sua distantia az kis Stabéliak ordine, s egy hasomló lineában, hanem az Profoz all bal felül valamivel hatrab, az Mészárosok ellenben megh ezeken túl mindenike az Qvartelymestertül ki jedzet helyin, melyet engedelem nélkül megh másolyni nem szabad. Az conhákat (konyhákat) az Compagniaknál mi illeti, minden pajtasságh maghanak épít, vagy az zászlok ellőt, vagy pedigh az Compagniak utsáinak közepén, ugy mind azon által, hogy az ki s-bé járaszban mi akadaljra ne légyenek, melyre nézve is ugy alkalmastassák maghokat, a mint az Rgntül megh. parancsoltatik.

Valamint azért ezek közül valamelj Compagnia kiallitatik, hasonloképpen formála az Oberstvachtmaister is az eghis Rgtet és jelenlítiben az adjutant által formállattya ad Exercitum, in paradam pedigh vagy harsra magha, holot az Oberster job az Oberstlaidinant pedigh bal szárnyon, és az Oberstvachmaister az Rntnek közepén áll, ahonnend ha mi defectusok occurrálnának, minden felé subveniálhat, s kötelességinek megh felelhet, in priori casu mind azon által az Oberster ellőt s maghan lévin az Rgmet, az két Trombitás, Dobos, annak

Srásája s az előtt, az Adjutantokat állani, in posteriori az Dobok Strásaival az Leib Compagnia, vagy Sqvadron utan helhesztetik, az Adjutant pedig az Oberster után balra valamelj lépissel allapodik megh, ha mit parancsolna, mingyart vigyhez mehessen, ezen két utolsóban, mind azon által a mint az üdő alkalmatosságh, és szükség hosza maghaval, ugy disponál az Oberster, a hol legh nagyobb az viadal, vagy tüzelis, az Tisztek pedig Oberstertül éppen az Rendekhez szorulnak az Tüzelisben ne talantan accidentaliter ők ne találtassanak az Ellensígh hellet: Nem különben mind Fő, s mind all Tiszteknek tudtara adatik az Rgnt Barbélya hol fogh találatni leginnyeivel, ha valaki sebben esik; Paradakban es Mustrakor az Fő Tisztek elől allanak suo ordine, az Strasamester pedig az hatulso rendnek hatomeget az közepén áll.

Közli: Dr. TÓTH ZOLTÁN,

II.

A KHEVENHÜLLER-FÉLE HADI UTASÍTÁS.

(Harmadik közlemény.)

Miképpen szokták a' Spanyol Lovafokat (Spanische Raiter) vagy órdög-lovát tuskéznyi.

I. A' Midőnn a' Regiment avagy Battaillon Táborban szállott, és meg-parancfoltatik, hogy Spanyol Lovafok vagy órdög lovai föl-allitafsanak, egy Hadnagy, 4. Tizedes, és mindenik nyilásbul 4. ember rendeltetik, kik fegyvereket szijjon, hátokon vífzik, és ketten, kettenn, egy, egy Gerendát hoznak, afztott a' vals karikájával föl-emelik, és a' Battaillon előtt igyenes lineában állanak.

II. Fegyverét mell lába előtt vagyon Ball-karjára botsáttya, és az első linea nála lévő Tüskéjjet (Schvainsfedern) jobb kezével megfogja, a' meg-luggatott gerendában jól bé nyomja, hátra fog, és a' máfodik lineátul néki nyujtatott tuskét el-vefzi, mellet-is szinten ugy azon gerendában nyomittya, ugy a' máfodik a' harmadiktul, a' harmadika penig a' negyedik lineátul a' Tüskéket el-vefzi, és igy az elsőnek nyujtja, valameddig mind belé nem nyomattak, igy a' midőnn a' gerenda egy felül meg-vayon Ispékölve, a' Gérenda rivók megfordittják a' túske hegyivel föl, hogy a' máfik oldala-is Ispéköltethesék.

III. Ehez szokott Comandó Izők:

a) Comandiroztattak a' Spanyol lovakhoz, hozzátok a' Gerendát.

b) Fegyveredet Ball öledben vedd.

c) Ispéköld a' Gerendát.

IV. Midőnn a' Battaillon exerciroztatik, tehát a' Spanyol Lovafok 8. lépésnyire az első linea előtt (Fronte) igyenes lineában kettő, kettő minden nyilás előtt állittattnak, és mikor a' Battaillon meg-mozdul a' Gerenda vivők a' Spanyol lovaknál meg-állanak, hogy ha pedig a' Battaillon nem Marchiroz, se nem mozdul, a' Comandéroztattak az ő Izek vagy Sorjokban bé-álljonak a' honnand ki léptek volt.

V. Ha a' Battaillon bé-nyomakodott, és ennyihány napig azon tábor, helén meg-marad, a' Spanyol lovak föl-állittatsanak, 25. lépésnyire az első Sátorotul számlálván az első linea előtt igyenes lineában. A' közepin a' Zászlóknak 20. lépésnyire hel hagyatik, mellek-is ugyan ebben a' Lineában állanak; A' Regiment avagy Battaillon szárnyaira ha magányofsan állonak zintén egy 2. avagy 3. Spanyol-Lovafok tetettlesenek, hogy így a' *Flanquen bé földöztesék.

VI. Minden gerendának hozfzása más-fél ölnyi szokott lenni (az az kilenttz láb avagy 9. Schuch) ennek mindenik külső pártázattya (Schafft) fél-fél Schuch hozfzáságú legyen, úgy hogy a' lyukaknak mellyekben a' Tüskék rakattattnak nyoltz lábnyi (Schuch) hel maradhaffon: Ezen gerendában kitfin köröfzt metztzés faragtatik, és a' tüskézet minden felül egy lábra egymáftul lukasztatik, a' Gerendák vastagsága 3. hüvelyknyi (Zoll) ezek külső két pártázoti egyike alul, a máfika föllül ki faragtatik, úgy az alsó pártázottján; ennek szegleti gömbölkék, a'

* Flankenek szoktuk hivnya a' Regimentben azonn Kompániát mell a' Regiment homloka (Frontes) és Arriere Garde között vagon. Az erősségek avagy Fortaliciumokban pedig a' killebb álló Bátyáknak melleket Propugnaculumnak hivnak válloi vagy szárnyai Flancnak (Ala Propugnaculi) nevezettnek. Ezek holl kettős vagy hármoflak-is úgy hogy az alsó alafonnyabb, (mell a' város Arkánál valamennyire magaffabb) ezenn fölött a' máfodikából és harmadikából három, három Agyukbul (némelkor többből is lehet lünyi, szokás szerint szokta az ellenében lévő előre ki-álló Propugnaculum oldalát oltalmazni, a' mint-is ezenn szárnyozat szokott az egézf Fortalitiumban leg erősebb lenni. Hogy pedig in Offenfa esztet az Ellenség meg ne ronthaffa, fokszor fél-hold formára a' Propugnaculum változattjátul hátra vonyattatik, hogy így az Agyu glóbits igyenes útközete görbe lineát találjon, és mint egy tfulzva vízfza oldalast úfsón: nem külömben a' ki álló-bástya változattya fül figurájára, hogy így a' szárnyára erányozott glóbits annál jobban el-tafzittafsék.

két végei egy hüveknyi szélelségű vas bágyoggal meg-vafaltattnak, hogy annál tovább tartlanak; nem különben mind a' két vége felül 4. hüveknyi hofzfzaságu vafs fzeg belé veretik, egy kis lántzotskával mellnek hofzfza 6. hüveknyi, ezen függ a' meg-nevezett vafs fzeg, hogy így a' Gerendák azonnal egyben kaptfoltatthaffanak: A' Tüskék (Schvains Federn) hofzfza legyen 5. és $\frac{1}{2}$ lábnyi (Schuch) a' közepe felé farkolazottya legyen; a' hegyitül azon farkolazottyaig mind vaftagabb, azután egy erányos vaftagsága legyen, mell mint egy 3. hüveknit téfzen, mivel ennyire ütetik a' Gerendában, és még is alul és föllül egy-erányzó hofzfzasága lészzen. Midőn ezen tüskézés el-végeztetik. 3. ujnvi vas tsapotska a' farkolazoton alul vagyon, mellel a' tüskézet meg-erőfittetik, hogy a' midőn meg-fordittatik, ki ne efsék a' hegye felül közép felé 4. ujnvi vas-kapots vagyon, mellen a' fegyver nyugszik, ezen kaptfon ball-kézen a' Tüske-is nyughat, ez a' Tüskézetben-is meg-erőfittetik, mellel 4. fzegletű tfap kívántotik, két tallal (Federn) kik-is a' fában vésöltettnek, ugymint hofzfzaságra a' kapotfig egy láb és 4. hüveknyire, ezen okbul, hogy viváskor egy hirtelen áltol ne-vágottatthafsék. A' Lába hafonlóképpen két tollal provideáltofsék; de tfak 6. hüveknyi hofzfzaságra, hogy így ha a' földben botsáttatik egy hirtelen a' fájja meg-ne romollyék.

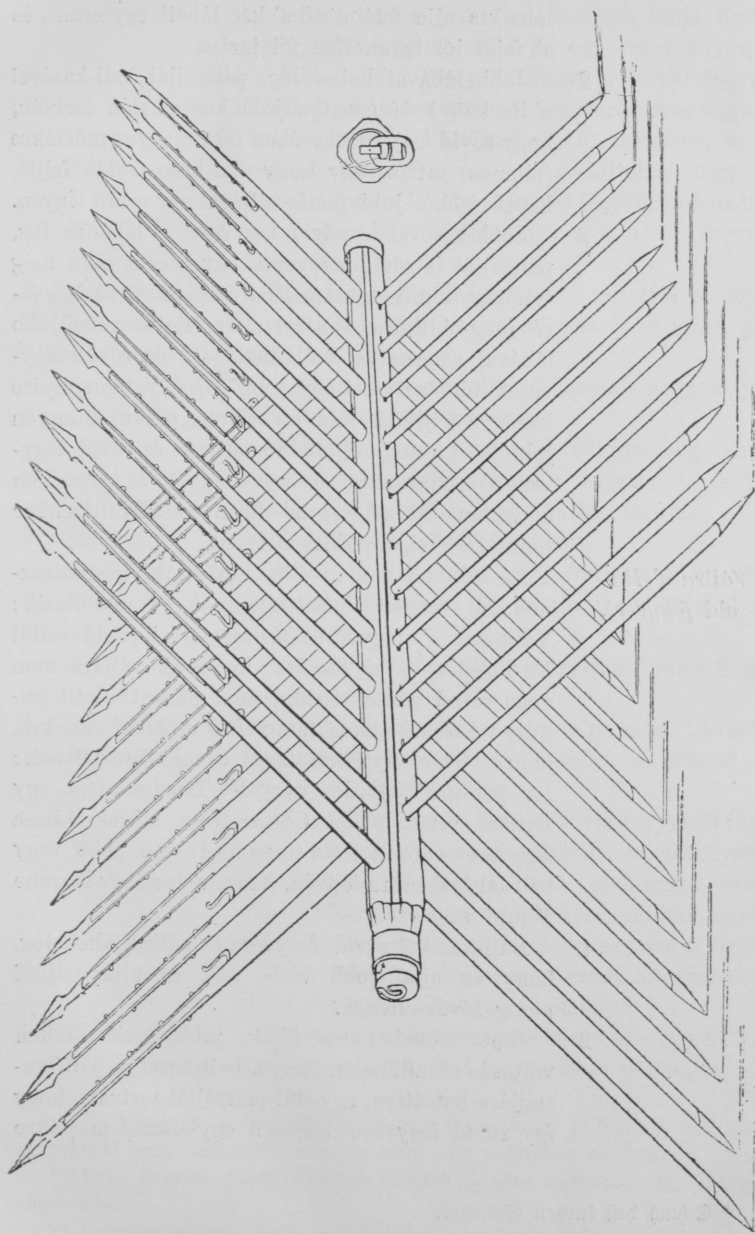
*A' Rövid fegyver Exercitiumja.

N. Comandó Tempo

Ízó.

1	Ezen Exercitium még némely rövid Comandó szók és Observatiókbul álló.
2	A' Fő-tizedes (Feldvübl) rövid fegyvere a' Tizedesétul különböz, mivel más formára vagyon tfinálva, az igaz hofzfzasága a' Rövid fegyvernek a' vafáig jó 3. lépés avagy réfnyi fzikott lenni.
3	A' Fő-Tizedesek rövid fegyverjeket, jobb; a' köz Tizedesek penig, bal kézben fzikoták tartani.
4	Az ember bal kezével jobb kezén alul, jó egy arafznnyira, rövid fegyverét páltzájjával együt, meg-fogja. mellel lábánál tartya, jobb kezével fzeze erányában, a' rövid fegyver vafa lapját, homloka felé, a' rövid fegyver oltalmát (Schuttz) jöbb-

* Ezenn fegyver Partisánnak avagy Dárdának hivatik.

Spanyol rohamgát. (Spanische Raiter.)

lába kis ujjá felé mind a' két lábait egy-eránt, és a' fejét jól igyeneffen föl tartya.

- 2 Jobb lábával hátra lép, páltzájját ball-kezelével a' Sarkáig le-tfulztattya, jobb kezét helén tartván, hogy rövid fegyvere kezében fekve, egyes mértékre (bilance) tartsa, úgy hogy bal-keze szabla szijja, kaptsa felé, a' jobb pedig vállával egy eránt légyen.
- 3 Jobb-kezelével a' rövid fegyvere * lábához fog, páltzájját és rövid fegyverét egy szer-ismind meg-ragadgya, minek utánna bal-kezelével rövid fegyverét meg-lóditotta, és attul el-ereftette volna, jobb lábával azonnal a' ball mellé áll, és rövid fegyverét föl tartya, hogy jobb keze, valamennyire kardgya szijja alá minden erőtetés nélkül könnyen jobb felül le lógjon, lábához állyon, és rövid fegyvere a' karjan mint egy nyugodgyék és igyeneffen a' vállán fül állyon, a' fölső vasát mindenkor homloka felé, lapoffan tartván.

5 *Válbra a' Rövid fegyvert.*

Ez külömben nem efik, hanem, ha marchiroznak, és ámbár a' Battaillonnak parantsóltatik; Vállodra a' fegyvert, de még-is a' (Feldvveibl) Fő-Tizedes és a' Tizedes, fegyverét vállára nem vezfi mind addig meddig nem parantfoltatik induly (marche) akkor sem vezfik előbb a' vállokra, hanem ha a' nyiláfok (zug) Comandiroztattnak; ha pedig a' Tizedes vagy Fő-Tizedes maga egy nyilást vezet, maga Comandiroz, minek-utánna fegyverét vállára tette meg-fordulván, jobb vagy ball-lábával hátra lépvén. Az indulás avagy Marche Tempi ezek.

- 1 Ball-kezelével rövid fegyvere és páltzájjához fog, hogy az ujjai jobb válla felé, az ujjai hajláfi pedig kívül effenek.
- 2 Jobb lábbal hátra lépik, jobb kezét minden változás nélkül helén tartya, ball-kezet az ő diftantiájára botsáttya, egyedül páltzájját tartván, hogy így rövid fegyvere kezében egy-eránzó-mértékre

* Schuch deß furzen Gewehrs.

- (balance) légyen, ball keze kardgya fziija tfattya-val, jobbika pedig vállával, egy eránt allyon.
- 3 Jobb kezével, egy arafznyira, rövid fegyvere lábázottjátúl, bottját és fegyverét meg-fogja, és bal-kezét, ball-oldala mellett, le botsáttya, minek utánna rövid fegyverét meg-lóditotta, hogy vál-lára fzállott, a' Paltza a' rövid fegyver hozfzfattya-ban, njaka felül légyen, ugyan a' rövid fegyvere lapja fzerint.
- 6 *Forditva vál-* 1 Meg-fogja rövid fegyverét, páltzájjával együtt
lodra a' rö- 1 hamarjában ball-kezével, a' mennyire lehet, jobb
vid fegyvert. 2 vállához tartván.
- 2 * Bilancra hozza, olly változáffal, hogy a' jobb keze meg-vagyon forditva.
- 3 **A' rövid fegyverét meg-lódittya, hogy annak lábázottya föl-felé állyon, a' fegyver lapja vafa pedig, alá tartatik, és így vállán tartya.
- 7 *Vállodra a'* 1 Meg-fogja a' rövid fegyverét.
rövid fegy- 2 Jobb lábával hátra lép, fön-tartva a' rövid
vert. 2 fegyveren páltzájját egy arafznyira a' lábátul föl-
tfufztattya.
- 3 Vállára erefzti a' rövid fegyverét a' mint föllebb meg-mondatott.
- 8 *Lábhoz a' rö-* 1 Rövid-fegyverét fogván hamarjában, páltzájjá-
vid fegyvert. 1 val együtt, bal-kezével, és aztot, a' lábátul egy
arafznyira, fölftufztattya.
- 2 Jobb-lábával hátra lépvén, rövid fegyverét fügve tartya minnek utánna a' páltzájját hozfzfattya-ban föl-
tfufztatta a' jobb-kezével, el-annyrira avagy ollas Diftantiára, hogy jobb keze, midőn fegyve-
rét a' lábához erefzti, a' fzemével egy aránt legyen.
- 3 Jobb lábát a' ballal egy eránt állittya, és a' rövid fegyverét lábához le-botsáttya.
- 9 *Vállodra a'* 1 Az ember bal-kezével jobb kézen alul egy ***láb-
rövid fegyvert. 1 nyira meg-fogja rövid fegyverét és páltzájját jobb

* Ez történik midőn fegyverét úgy fogja hogy fe-főlső fe alfő része egy máfnál nem nehezebb; hanem mint egy mértékre vagyon.

** Ezen fegyver lábázottjának hivatik az alsó farkolazottya, avagy-is vafaztatáfa.

*** Schuch, ez egy őnek hatod része, mindenik Schuch pedig 12. uj-avagy tzolbul álló.

- kezével a' fzeme eránnya fzerint, a' rövid fegy-
vere fzéles vafa lapját homloka felúl fordítván,
a' rövid fegyver lábát pedig jobb-lábának kis ujjá
felé, fejét jól föl-tartván.
- 2 Jobb lábával hátra lépik, páltzájját bal-kezével
a' rövid fegyveren, annak lábozattyáig le tfufz-
tattya, jobb kezét helén tartván, hogy rövid fegy-
vere kezében nyugodgyék, és afztot egyes mér-
tékre tartya, hogy ball-keze a' kard szij kaptsa-
val, jobbika pedig a' vállával meg-egyezzék.
- 3 Vállára tetzi, a' mint föllebb-emplített.
- 10 *Magaffan a* 1 Az ember bal-kezével rövid fegyverét és pált-
rövid fegy- tázóját, meg-fogja, és a' mennyire lehetséges jobb-
vert. vállához tartya.
- 2 Jobb lábával hátra lép, páltzáját bal-kezével,
rövid fegyverén, annak lába kezdetéig le tfufz-
tattya, a' jobb-kezét mozdulatlan helén tártván,
hogy rövid fegyvere kezében nyugodgyék, mellet is
Bilanczban tart, úgy hogy a' bal keze kard szijja
kaptásával, jobbika pedig a' vállával erányozzék.
- 3 Valamint föllebb jelentetett.
- 11 *Temetöre a'* 1 Az ember jobb-lábával hátra lépik, jobb kezét
rövid fegy- mozdítlan helén tartván, bal-kezét diftantiáján
vert. hagyván, egyedül páltzájját tartya, hogy így a'
rövid fegyvere kezében Bilancra nyugodgyék, bal-
keze kard-szijja Kaptásával, a' jobb keze pedig a'
vállával meg-egyezzen.
- 2 Bilancra hozza, és azonnal meg-fordította, jobb-
lábával megént elő lépik, és a' rövid fegyvere
köröfztyét, kardgya szijja kaptla eránt tartya.
- 3 Jobb ölében veszi, rövid fegyvere fölso vasát
kezében tartván, és bal-kezét, oldalt le erefzti.
- 12 *Magafra a'* 1 Jobb kezével rövid fegyveréhez nyulván, aztot
rövid tartya.
fegyvert. 2 Jobb lábával hátra lépik, rövid fegyverét meg-
fordítván, függve tartya.
- 13 *Vállodra a'* 3 Föl emeli, valamint föllebb mondatott. A' föl-
rövid fegyvert. lebb jelentetett mód-fzerint szokott ez meglenni.
- 14 *Lábodhoz a'* Mind a' fzerint, vala mint föllebb tanittatott me-
rövid fegyvert. gyen végben.

Közli: Dr. SZENDREI JÁNOS.

PÁLYÁZAT.

A «Hadtörténelmi Közlemények» szerkesztősége a következő pályázatokat hirdeti:

Irassék meg:

1. Fogarasi Nádasdy Ferencz tábornagy, a Mária Terézia-rend nagykeresztes vitézének élet- és jellemrajza, katonai pályafutásának beható, részletes ismertetésével.

2. Megirandó a kaszárnyák számára szánt s a magyar hadtörténelemből vett tárgyú két falikép tervezete, mely magyar harcosok hősiességét felemelő s nevelő célzattal tüntesse fel. Az illető hadtörténelmi események részletes leírása mellett gondosan egybegyűjtendők a festő számára szükséges adatok, mint az általános harcshelyzet, az esemény színhelyének rajzai és felvételei, a szereplő személyek, az akkori felszerelés, egyenruházat és fegyverzet képei, vagy pontos leírása s a tárgyra vonatkozó történelmi források és irodalom. A két kép tárgya választható a magyar történelemnek a honfoglalás korától Mária Terézia koráig terjedő időszakából, vagy Mária Terézia, vagy I. Napoleon korszakának háborúiból, a XIX. századi olaszországi hadjáratokból, vagy az 1864., 1866. és 1878-79. évi háborúk idejéből.

Minden egyes pályamű jutalma a *M. kir. honvédelmi miniszter úr adományából 500—500 korona.*

Határidő 1914 május 1.

A pályamunkákat a M. Tud. Akadémia hadtörténelmi bizottsága kebeléből kiküldött bizottság bírálja meg.

A jutalmazott pályaművek a «Hadtörténelmi Közlemények»-ben adatként ki s a pályadíjon kívül ezen folyóiratnál szokásos díjazásban is részesülnek.

A beérkezett pályamunkák közül esetleg a nem jutalmazottak is kiadatnak a «Hadtörténelmi Közlemények»-ben, ha a bíráló bizottság azokat megfelelőeknek találja.

A pályamunkák lehetőleg írógéppel vagy idegen kézzel, könnyen olvasható írással, félívekre, tört oldalakra s a papirosnak csak egyik lapjára írva, jeligével és az író nevét rejtő ugyanazon jeligével ellátott lepecsételt boríték melléklésével a «Hadtörténelmi Közlemények» szerkesztőségéhez küldendők be.

Álnév alatt pályázóknak a jutalom ki nem adatik.

Ha a jeligés levél felbontása után kitetszenék, hogy a munka saját keze írása a szerzőnek, műve a jutalomtól elesik.

KÉPEK JEGYZÉKE

A HARMADIK FÜZETHEZ.

I. Önálló képek.

	<i>Lap</i>
1. <i>Rákóczy László</i> arczképe. <i>Wideman Élias</i> egykorú rézmetszete után, a <i>Comitium Gloriarum</i> centum etc. 1646-iki kiadásából	325
2. Napoleon visszavonulása 1812-ben. 4. számú vázlat. Kettős melléklet. <i>Pilch Jenő</i> százados vázlata után a <i>Franklin-Társulat</i> nál készült könyvomat	415
3. <i>Pauliny Mihály</i> huszárszázados portyázó különítményének útja 1812-ben. 5. számú vázlat. Kettős melléklet. <i>Pilch Jenő</i> százados vázlata után a <i>Franklin-Társulat</i> nál készült könyvomat... ..	419

II. Szövegeképek.

1. Nagy-Várad vára 1660 és 1668 között. Készítette <i>Gyalokay Jenő</i> tüzérszázados	443
2. Nagyvárad várának «Vadkertkapuja». Rajzolta <i>Gyalokay Jenő</i> tüzérszázados... ..	446
3. Vitézvári báró <i>Simonyi József</i> arczképe, a <i>Nagy Pál</i> Vitézvári báró <i>Simonyi József</i> című munkájában megjelent rézmetszet után. (Hadtört. Közlem. 1911. XII. évf. 387. l.)	463
4. Spanyol rohamgát (Spanischer Raiter). <i>Dr. Szendrei János</i> : Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon, Budapest, 1896., 888. lapjáról	493

III. Fejléc.

1. <i>Kálmán király</i> . <i>Corpus Juris Hungarici</i> . Tomus I. Budae, Typis Regiae Universitatis. Anno 1779. 144. lapjáról	325
---	-----

IV. Záróképek.

1. Kozákok. Egykorú kőrajz után : <i>Oesterreichische Illustrierte Zeitung</i> , 21. Jahrg. 46. Heft... ..	346
2. Osztrák-magyar csapatok tábora 1812-ben. Egykorú kőrajz után : <i>Oesterreichische Illustrierte Zeitung</i> , 21. Jahrg. 46. Heft... ..	434

	<i>Lap</i>
3. Ágyú a XVII. századból — — — — —	457
4. Osztrák dragonyosok 1812-ben — — — — —	469
5. Osztrák dsidások 1812-ben. Mind a kettő egykorú kőrajz után : Oesterreich. Illustr. Zeitung, 21. Jahrg. 46. Heft — — — — —	475
6. Czélzás ágyúval a XVII. században — — — — —	485
A 3. és 6. számú képek <i>Allain Manesson Mallet</i> Les travaux de Mars című s Párisban 1672-ben megjelent mű III. k. 111. és 115. lapjairól vétettek.	

V. Kezdőbetűk.

1. <i>A</i>	“	<i>Antonium Wecken</i> : Der Chur-Fuerstlichen Saechsichen weitberuffenen Residentz- und Haupt-Vestung Dresden etc. Nürnberg, Christian Sigismund Froberger. Anno 1680. 282. lapjáról — — — — —	325
2. <i>M</i>	“	XVI. század. A Szerkesztőség könyvornamentikai gyűjteményéből — — — — —	448
3. <i>D</i>	“	XVI. század. A Szerkesztőség könyvornamentikai gyűjteményéből — — — — —	466
4. <i>A</i>	“	<i>Antonium Wecken</i> : Der Chur. Fuerstlichen Saechsichen weitberuffenen Residentz- und Haupt-Vestung Dresden etc. Nürnberg stb. mű 322. lapjáról — —	470
5. <i>B</i>	“	<i>Antonium Wecken</i> : Der Chur. Fuerstlichen Saechsichen weitberuffenen Residentz- und Haupt-Vestung Dresden etc. Nürnberg stb. mű 101. lapjáról — —	—
6. <i>H</i>	“	<i>Antonium Wecken</i> : Der Chur. Fuerstlichen Saechsichen weitberuffenen Residentz- und Haupt-Vestung Dresden etc. Nürnberg stb. mű 293. lapjáról — —	486

JÁNOS ZSIGMOND
választott magyar király.

